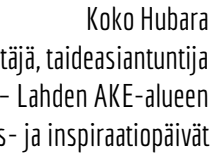

Kirjasto pelastaa henkiä
ja siksi siitä pitää tehdä
turvallinen,
antirasistinen tila

Koko Hubara
Kirjailija, toimittaja, kääntäjä, taideasiantuntija
5.5.2022 Kaikkien kirjasto - Lahden AKE-alueen
kirjastolaisten verkostoitumis- ja inspiraatiopäivät

Turvallisemman tilan periaatteet

Kunnioita toisen henkilökohtaista psyykkistä tilaa. Kunnioita itsemääräämisoikeutta. Muista, ettei voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Pyydä tilaa myös itsellesi tarvittaessa.

Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi. Pitäydy ulkonäön arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.

Älä tee oletuksia ulkonäköön tai toimintaan perustuen. Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, rodusta, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä.

Kysy jos et tiedä jotakin – ja kuuntele. Kiinnitä huomiota äänensävyysi ja ruumiinkieleesi. Asettele sanasi mieluummin muotoon “Minusta tuntuu” tai “Minä koen, että”, eli ota vastuu omista ajatuksistasi. Uteliaisuus ja on sallittua eikä kukaan voi tietää kaikesta kaikkea. Usein kuitenkin niillä ihmisillä, jotka mahtuvat yhteiskunnan normeihin, on pisteitä, joita ei ole aiemmin voinut huomata. On tärkeää kuunnella niitä, joilla on kokemuksia esimerkiksi vähemmistössä elämisestä. Samaan aikaan, edellisiin kohtiin viitaten, jokainen ryhmän jäsen, positiostaan riippumatta, saa itse asettaa rajat sille, mistä haluaa puhua. On myös hyvä tiedostaa, että saamasi vastaukset voivat käynnistää epämurkavia tunteita ja puolustusreaktioita. Ne ovat hyvä merkki: uutta tietoa on tulossa ja muutos on käynnistynyt. Myös “ei” on vastaus.

Anna tilaa. Pyri huolehtimaan siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä ja anna puheenvuoro. Eri mieltä oleminen on luonnollista isossa porukassa, mutta kun tuot mielipiteesi esiin, keskity asiaan, älä henkilöön. Ole kannustava kun muut ryhmän jäsenet käyttävät ääntään. Kunnioita myös toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.

Kuuntele ja opi. Ota vastaan uudet aiheet, henkilöt ja näkökulmat ennakkoluulottomasti avoimesti. Suhtaudu jokaiseen vastaantulevaan asiaan ja tilanteeseen mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Pyydä anteeksi, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita.

Puutu epäasialliseen käytökseen: esimerkiksi syrjintään ja ongelmalliseen kielenkäyttöön. Älä jää seuraamaan sivusta, vaan sano ääneen, että tilanne ei ole ok silloinkin kun et ole ihan varma. Yksi yleisimmistä vähemmistöasemassa olevien ihmisten viime vuosina esille tuomista kokemuksista on: kukaan ei puuttunut, kaikki vain katsoivat toisaalle.

Nämä säännöt koskevat niin sanallista kuin sanatonta viestintää.

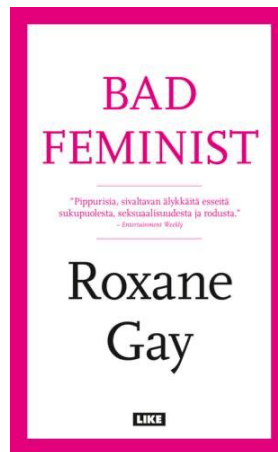
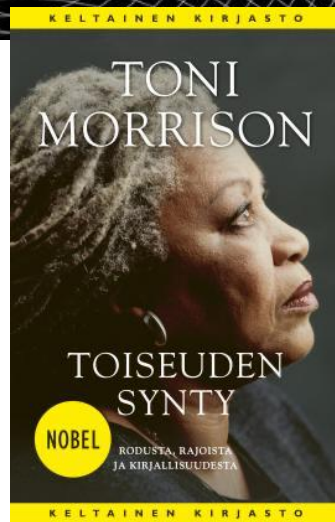
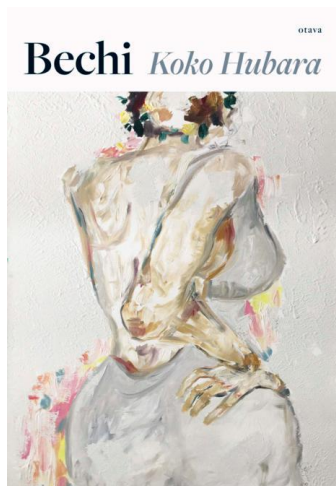
Rentoudu. Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

Kuka olen?

☯ ➔ ☀ Taiteen edistämiskeskus

22.01.2020

Ruskeat Tytöt ja Otava perustavat kirjoittamisen master class -ohjelman

Mitä tänään?

NÄKÖKULMIA JA KESKUSTELUNAVAUKSIA, EI ABSOLUUTTISIA TOTUUKSIA:

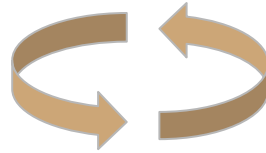
- Käsitteitä: rasismi(t), rodullistaminen, valkoisuus, representaatio, yhdenvertaisuus, kulttuurinen moninaisuus, intersektionaalisuus, antirasismi
- Rasismin historia ja nykyisyys Suomessa, myös taiteen ja kulttuurin näkökulmasta
- Inspiroivia keissejä
- Tulevaisuuksia ja käytännön työkaluja
- Keskustelua

Käsitteitä I/VI: Rasismi, rodullistaminen

- **VS. ENNAKKOLUULO: ANTAGONISMI + IDEOLOGIA + VALTA = RASISMIA**

(mukaillen Patricia Bidol-Padva, 1970)

- YKSILÖLLINEN
- INSTITUTIONAALINEN ELI RAKENTEELLINEN
- KULTTUURINEN

(Lena Dominelli, 1997)

- **UUDET RASISMIT:** laissez-faire, värisokeus, mikroaggressiot jne.

- **ROTU SOSIAALISENA KONSTRUKTIONA;**

RASISMIN ERI MUOTOJA:

- antimustus/afrofobia
- romaniviha
- islamofobia
- antisemitismi
- aasialaisviha

SISÄISTETTY RASISMI

Käsitteitä II/VI: Valkoisuus ja representaatio

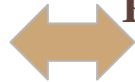
- EI KUKAAN YKSIÖ, VAAN VALKONNORMATIIVISUUS

VRT. mies / nainen; hetero / homo; terve / sairas

- Valkoisuuskin on ns. “rotu” jolla on implikaatioita

- REPRESENTAATIO: Edustuma, edustus, kuvaaminen, *representamen* = merkki, yhteiskunnassa: kuka näkyy ja missä kontekstissa, kenellä on ääni ja vaikutusvaltaa:

KUSTANTAMO

KIRJAILIJA

YLEISÖ

Käsitteitä III/VI: Yhdenvertaisuus

Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

(Oikeusministeriö)

- Laissa määritelty käsite (2014)

Käsitteitä IV/VI: Kulttuurinen moninaisuus

Kulttuuri on muodoltaan erilaista eri aikoina ja eri paikoissa. Tämä moninaisuus ilmenee niiden ryhmien ja yhteiskuntien identiteettien ainutlaatuisuudessa ja moninaisuudessa, joista ihmiskunta koostuu. Vuorovaikutuksen, uudistusten ja luovuuden lähteenä kulttuurinen moninaisuus on yhtä välttämätön ihmiskunnalle kuin luonnon moninaisuus on luonnolle. Näin ollen kyse on ihmiskunnan yhteisestä perinnöstä, joka tulee tunnistaa ja jota tulee vahvistaa nykypolven ja tulevien sukupolvien parhaaksi. (1 Artikla)

Yhä moninaisemmissa yhteiskunnissamme on oleellista varmistaa monia, vaihtelevia ja muuttuvia kulttuuri-identiteettejä omaavien ihmisten ja ryhmien välinen sopusointuinen vuorovaikutus ja halukkuus elää yhdessä. Kaikkien kansalaisten mukaanottamista ja osallistumista edistävät politiikat takaavat sosiaalisen yhteenkuuluvaisuuden tunteen, kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden ja rauhan. Näin määriteltynä kulttuurinen moniarvoisuus muodostaa vallitsevalle kulttuuriselle moninaisuudelle poliittisen ilmentymän. Kulttuurinen moniarvoisuus kuuluu erottamattomasti demokratiaan sekä edesauttaa kulttuurien vuorovaikutusta ja yhteiskuntaelämää vahvistavien luovien kykyjen kukoistusta. (2 Artikla)

Käsitteitä V/VI: Intsersektionaalisuus

- KIMBERLÉ CRENSHAW, 1980–1990-LUKUJEN TAITE
- KRIITTINEN ROTUTEORIA, OIKEUSTIEDE
- RISTEÄVYYS
- MONIPERUSTAISUUS

The view that women experience oppression in varying configurations and in varying degrees of intensity. Cultural patterns of oppression are not only interrelated, but are bound together and influenced by the intersectional systems of society. Examples of this include race, gender, class, ability, and ethnicity.

(Kimberlé Crenshaw, 1989)

Käsitteitä VI/VI: Antirasismi

“AKTIIVISTA LÄHIMMÄISENRAKKAUTTA”

(oma)

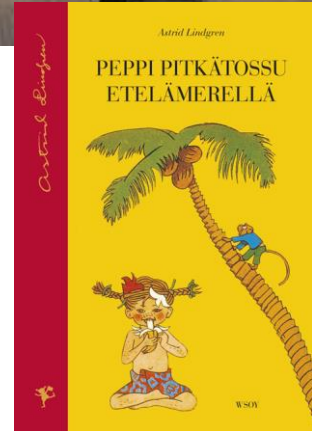
Antirasismi on aktiivista ja tietoista toimintaa kaikkia rasismin muotoja vastaan. Antirasistista toimintaa on se työ, joka vähentää etnistä syrjintää, syrjivien käytäntöjen vaikutuksia ja kielteisiä ennakkoluuloja.

(Oikeusministeriö)

Rasismin historia ja nykyisyys Suomessa

- “Aina ollu tääl”: saamelaiset, romanit, BIPOC:it, muut kulttuuriset vähemmistöt
- Yhdenlainen suomalaisuus on myytti eivätkä suomalaiset ole aina olleet ei-valkoisia
- Suomi on osallinen eurooppalaiseen kolonialismi-projektiin
- Maailman onnellisin maa ja muut tutkimukset
- **TAITEEN ROOLI/”SE OLI SITÄ AIKAA”**: Eurosentrinen taidekäsitelmä, kaanon, sopivat kielet, orientalismit, tietyt narratiivit, bipoc-edustus kirjallisuudessa suhteessa väestöön

Keissejä: kirjasto hengenpelastajana

Kysymyksiä ja ensiaskeleita

- Millaisia kirjoja meillä on, kenen kirjoittamia, millä kielillä, ovatko ne arvojemme mukaisia?
- Keitä meillä on töissä? / Rekrytointiprosessit
- Mitä kuuluu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalle?
- Keitä kävijämme ovat ja mitä he ajattelevat meistä? / Kyselyt ja barometrit
- Millaista viestintää ja ohjelmaa teemme? / Representaatio ja "positiivinen diskriminaatio"
- Tunnistammeko rasismia ja vallan? / Koulutukset

Ota yhteyttä!

Dei dei: deidei.co / hello@deidei.co

Javiera Marchant Aedo: info@javieramarchantaedo.fi

Ruskeat Tytöt ry: info@ruskeattytot.fi

ATAÁ Agency: info@ataa-agency.com

Mixed Finns: info@mixedfinns.fi

[The Children's Library Project, Åbo Akademi](#)

Kiitos!

hubarakoko@gmail.com

koko.hubara@taike.fi